

**N:o 44.**

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1888, kl. 11 f. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser rörande afkastningen af skog å ecklesiastika boställen.*

Enligt § 22 i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 20 juni 1866, jemförd med § 15 i samma förordning, skall regelbunden hushållning införas å samtliga ått ecklesiastikstaten anslagne boställsskogar, såvidt de ej ligga i samfällighet med enskild egendom eller annat hinder möter. Intill dess en sådan ordnad hushållning blifvit införd, må, jemlikt § 24 i nämnda förordning, boställshafvaren i allmänhet endast till husbehof använda boställets skog, men sedermera kan boställshafvaren, om skogen står under hans egen vård, erhålla viss andel, högst hälften, af behållna afkastningen utöfver husbehofvet; och skall enligt 3 mom. af sistnämnda paragraf den behållna afkastning af ecklesiastikt boställes skog, som ej tillfaller boställshafvaren, användas, i öfverensstämmelse med förordningen den 11 juli 1862, till bidrag vid reglerande af presterskapets inkomster.

Vid tillämpningen af de i anförda förordning meddelade föreskrifter om införande af ordnad hushållning å boställsskogar visade sig emellertid inom kort, att detta medförde kostnader, till hvilkas betäckande tillräckliga medel saknades. Det för sådant ändamål anvisade statsanslag kunde icke ensamt dertill lemna tillgång och ansågs dessutom endast böra anlitas för lemnan af nödigt förskott. Sådant förskott af statsmedel skall enligt § 32 af nedannämnda förordning återgäldas

i främsta rummet med försäljningsmedlen för det virke, som vid skogsindelningen fälles i mättings- och skifteslinierna, och om dessa medel ej förslå, skall bristen efter hand fyllas genom skogens årliga afkastning utöfver boställshafvarens behof samt kostnaderna för skogens bevakning och skötsel. Vid skogar af större betydelse mötte således ingen svårighet för förskottets återgåldande, men vid mindre skogar, hvilkas afkastning icke lemnade något öfverskott öfver husbehofvet och förvaltningskostnaden, fans dertill icke någon tillgång, och författningen stadgade ingenstädes, att den ena boställsskogens öfverflödiga tillgång skulle uti omförmälda eller andra hänseenden användas till fyllande af den andras brist.

Af det sålunda anmärkta förhållandet fann Kongl. Maj:t sig föranlåten att i proposition till 1874 års Riksdag föreslå åtgärder till anskaffande af medel för ifrågavarande ändamål. I denna proposition erinrades, att med den behållna afkastning, som genom § 24 i 1866 års förordning tillagts boställshafvaren och prestlöneregleringsfonden, måste förstås den årliga afkastning, som i enlighet med faststeld hushållningsplan kunde år efter år med större eller mindre, dock föga skiljaktiga belopp komma att öfverstiga samma års kostnader för skogens skötsel och förvaltning. Men då, enligt de före 1866 års förordning gällande författningar, det varit boställshafvare förbjudet att, utom i särskildt medgifna undantagsfall, begagna skogen till annat än husbehof och detta förhållande enligt nämnda förordning ännu fortfarande i afseende på alla de boställsskogar, hvarå ordnad hushållning icke vore införd, så hade deraf blifvit en följd, att många boställen funnes med sparad och fullmogen skog, hvarå den första åtgärd, som för ordnad hushållningsinförande erfordrades, vore afverkning af de träd, som icke längre stode sig sjelfva till nytta men väl andra till skada och som, om de finge kvarstå, årligen förlorade i värde. Tillgodogörande af sådana från förångna tider sparade skogstillgångar kunde stundom inbringa ganska betydande belopp. Då nu hvarken löneregleringsfonden eller boställshafvaren kunde hafva något författningsenligt anspråk på omförmälda, vid skogarnes indelande derå befintliga behållningar af moget virke, hvilka egentligen utgjorde besparad afkastning för en redan förfluten tid, kunde desamma utan ingrepp i någons rätt användas till befrämjande af ordnad skogshushållning ej blott å de boställen, hvarå behållningarne uppstått, utan äfven å andra, tillhörande den stat eller tjenstemannacorps, till hvilken de förstnämnda boställena vore anslagna. Dylika behållningar å ecklesiastika boställen syntes således kunna användas till förmån för andra ecklesiastika boställen; dervid borde dock undantag göras för de

behållningar af ifrågavarande slag, som uppstått å ecklesiastika boställen af frälse- eller skattenatur, hvilka blifvit af menigheter eller enskilde till sitt ändamål anslagna, och hvilkas afkastning icke kunde användas till förmån för andra församlingar än dem, boställena tillhörde. Vidare borde, innan de virkesbehållningar, som å öfriga ecklesiastika boställen uppstått, användes till förmån för andra dylika boställen, derifrån billigtvis afdragas hvad församlingen deraf möjligen kunde behöfva till egen kyrko- eller prestgårdsbyggnad.

På dessa och öfriga i propositionen andragna skäl föreslog Kongl. Maj:t, att inflytande försäljningsmedel för de besparade tillgångar af växande eller vindfäld skog, som vid uppgörande af planer för införande af ordnad hushållning å skogar, tillhörande militieboställen eller sådana ecklesiastika boställen, hvilka ej visas utgöra någon viss församlings enskilda egendom, derå förefinnas och omedelbart eller inom den närmaste framtiden måste för att ej lida eller föranleda skada tillgodogöras, men icke kunna ausas tillhöra skogens reguliera årliga afkastning efter den ordnade hushållningens vidtagande eller, hvad ecklesiastika boställen angår, erfordras till kyrko- eller prestgårdsbyggnad inom församlingen, måtte, utan att ingå till vederbörande boställsdirektion eller prestlöneregleringsfonden och i den mån de icke behöfvas till utgifter för skogsindelning eller skogsodlingsarbeten å de skogar, hvarifrån de härröra, få af Kongl. Maj:t disponeras till bekostande af skogsindelning och erforderliga skogsodlingsarbeten å andra boställsskogar eller till ersättande af dertill möjligen från anslaget till skogsväsendet lemnade förskott, allt dock med iakttagande deraf, att dylika medel användas, de som erhållits från militieboställsskogar endast till förmån för andra militieboställen, företrädesvis sådana, som tillhöra samma regemente eller oorps och de, som erhållits från ecklesiastika boställen, endast till förmån för andra ecklesiastika boställen.

Sedan denna Kongl. Maj:ts framställning blifvit af Riksdagen bifallen, utfärdade Kongl. Maj:t den 31 mars 1876 en skrifvelse i ämnet till dåvarande skogsstyrelsen, deruti bland annat föreskrefs, att försäljningsmedel för virke från skogar å ecklesiastika boställen, hvilket icke tillhörde dessa ordinarie afkastning, skulle ingå till en fond, hvilken af dessa medel borde bildas under namn af »de ecklesiastika boställenas skogsfond» och hvilken fond borde af statskontoret göras fruktbärande.

---

Uti en inom Andra kammaren afgifven och af nämnda kammare till lagutskottet hänvisad motion n:o 70, anför herr *O. W. Redelius* hufvudsakligen följande.

Enligt förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 juni 1866 vore ordnad hushållning nu antagligen införd å samtliga ecklesiastika boställsskogar, och hushållningsplaner i vederbörlig ordning fastställda. Verkningarne deraf borde nu börja visa sig. Vid betraktande af bestämmelserna dels i nämnda förordning och dels i skrifvelsen till skogsstyrelsen den 31 mars 1876 kunde tyckas, att större delen af den behållna afkastningen skulle komma att hänföras till den ordinarie och endast en mindre del till den mera tillfälliga eller extra afkastningen. Men det kunde blifva alldeles tvärt om. Den s. k. ordinarie behållna afkastningen af ett boställes skog kunde under en längre följd af år blifva alls ingen, men den s. k. extra kunde uppgå till rätt aktningvärda belopp. Det berodde helt och hållet på tillämpningen af bestämmelsen, att till den extra eller tillfälliga afkastningen skall räknas den besparade öfveråriga och skadade skog, som endast står till försämring och som vid hushållningsplanens införande fälles för att bereda rum för återväxt. Tillämpningen kunde ske så, att den fullvuxna och mogna skogen gång efter annan undanhögges under benämningen »beredningshygge», så att helt ringa återstode för årshygget, som då ingen »behållen» afkastning lemnade, men knappt till husbehovvet, och någon gång icke ens det. Om så skedde i större utsträckning, så kunde försäljningsmedlen från de ecklesiastika boställsskogarne inflyta helt ringa till löneregleringsfonden, men jemförelsevis rikligt till skogsfonden. Beloppen vexlade dock efter sakens natur rätt betydligt år efter annat. Så t. ex. inflöto år 1886 dylika medel till löneregleringsfonden till belopp af 78,777 kr. 95 öre, men till ecklesiastika boställernas skogsfond 85,105 kronor 32 öre. Den sistnämnda fonden, som vid 1886 års slut uppgick till 562,165 kronor 70 öre, hade få och tillfälliga utgifter att bestrida. Löneregleringsfonden åter, som vid nyssnämnda tid utgjorde 1,238,058 kr. 99 öre, hade jemförelsevis stora, årliga och ständiga utgifter och förmådde på grund af bristande tillgångar ej tillfredsställa alla de billiga anspråk, som ställes på densamma. Det funnes ännu sådana, som icke kunnat erhålla en välbefölig och tillämnad löneförbättring. Det funnes ännu komministrar och kapellpredikanter så svagt aflönade, att deras sammanlagda löneinkomster icke uppginge till ett tusen kronor om året. Möjlighet till någon, om än ringa, löneförbättring t. ex. intill högst 1,200 kronor om året, till dess nya löneregleringen tillämpas, skulle kunna

beredas derigenom att löneregleringsfonden förstärktes med skogsfonden, utan att dermed sammanblandas. Funnes blott tillgång i löneregleringsfonden, så egde Kongl. Maj:t att, efter vederbörandes hörande, derom förordna. Och då för dylikt ändamål afsedda medel funnes uti förhandenvarande tillgångar uti oftanämnda de ecklesiastika bostälленas skogsfond, syntes saken ej behöfva möta några oöfverstigliga svårigheter, utan kunna hjälpas genom en enkel »omföring» så, att den s. k. skogsfonden lades till löneregleringsfonden till dess förstärkande, och båda fonderna på samma sätt förvaltades och enligt samma grunder disponerades.

Motionären föreslår därför

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att de ecklesiastika bostälленas skogsfond *omföres* till presterskapets löneregleringsfond och der särskildt bokföres och enligt samma grunder disponeras, för ändamål bland annat att bereda möjlighet till tillfällig löneförbättring, till dess nya löneregleringen tillämpas, åt så svagt aflönade komministrar och kapellpredikanter, att sammanlagda lönebeloppet, här afsedda tilllägg inbegripet, ej uppgår till mer än 1,200 kronor om året.

---

Såsom af den här ofvan lemnade redogörelsen för uppkomsten af de ecklesiastika bostälленas skogsfond framgår, är denna fond afsedd till bestridande af utgifter för införande af ordnad skogshushållning å sådana ecklesiastika bostälлен, hvilkas skogsafkastning icke är tillräcklig att, — sedan boställets husbehof och öfriga ändamål, hvarför sådan afkastning i främsta rummet bör användas, blifvit tillgodosedda — lemnas tillgång till utgifter af förutnämnda art. Den nu föreliggande motionen utgår från den förutsättning, att ordnad skogshushållning numera skulle vara införd å samtliga ecklesiastika boställsskogar, och hushållningsplaner för desamma i vederbörlig ordning fastställda. Vore denna förutsättning riktig, så kunde det väl vara anledning att taga under ompröfning, huruvida fondens tillgångar lemnade något öfverskott, som kunde för annat ändamål användas. Så är dock icke förhållandet. Enligt hvad utskottet inhemtat, voro vid 1886 års slut af hela antalet ecklesiastika boställsskogar i riket, utgörande 2,513, endast 1,670, eller omkring två tredjedelar, indelade till hushållning i enlighet med föreskrifterna i 1866 års förordning. Då vid sådant förhållande de anledningar, hvilka påkallat bildandet af ifrågavarande fond, fortfarande kvarstå, synes fonden böra för sitt nuvarande ändamål bibehållas.

Af hvad motionären vidare anför synes framgå, att han anser fondens behållning och årliga tillväxt i allt fall vara större än som kunde för ändamålet dermed erfordras, och att fondens tillväxt skedde på bekostnad af den ordinarie skogsafkastningen, hvars öfverskott skall inflyta till prestlöneregleringsfonden. Till stöd för denna åsigt andrag motionären, bland annat, att under år 1886 till skogsfonden inflöto 85,105 kronor 32 öre, men till löneregleringsfonden endast 78,777 kronor 95 öre. Dessa siffror äro dock, enligt utskottet meddelade upplysningar, så till vida vilseledande, som af de medel hvilka under nämnda år ingått till skogsfonden, ett belopp af 28,320 kronor 70 öre samma år utgifvits för skogsodling, indelning m. m., så att fondens nettovinst för året rätteligen utgjorde blott 56,784 kronor 62 öre; hvaremot den såsom inkomst för löneregleringsfonden uppgifna summa beräknats efter afdrag af det belopp, 62,319 kronor, hvilket af den efter virkesbehovets uttagande öfverblifna ordinarie afkastningen kontant utbetalts såsom andelar till boställshafvare. Huruvida skogsfondens nuvarande sammanlagda belopp bör anses vara för stort i förhållande till de utgifter, hvilka ännu återstå att med densamma bestrida, lärer väl i närvarande stund vara ytterst svårt att afgöra. Det synes dock antagligt, att fondens inkomster snarare komma att minskas än ökas, i samma mån antalet skogar, der ordnad hushållning blifvit införd, tillväxer.

Om nu, såsom motionären föreslagit, båda fonderna skulle sammanlösas till en enda fond, skulle det, derest det visade sig att den del af den sålunda bildade gemensamma fonden, hvilken motsvarade den nuvarande skogsfonden, icke vore tillräcklig för tillgodoseende af sistnämnda fonds ändamål, kunna inträffa, att löneregleringsfonden måste därför aulitas, till skada för det ändamål, hvarför denna är afsedd, hvilket med nu gällande bestämmelser icke kan ifrågakomma.

Hvad slutligen angår motionärens förmenande, att det s. k. beredningshygget, hvars afkastning ingår till skogsfonden, kunde bedrivas så; att den fullvuxna och mogna skogen gång efter annan undanhögges, så att helt ringa återstode för årshygget, hvilket borde lemna den ordinarie afkastningen, så kan det ju tänkas, att på ett eller annat ställe så tillgått. Men för ett dylikt tillvägagående lemnar gällande lagstiftning ej stöd, hvadan för vinnande af rättelse i sådana missbruk, der de möjligen förekommit, lärer vara tillräckligt att vända sig till vederbörande embetsmyndighet.

Jemte det utskottet medgifver önskvärdheten deraf, att prestlöneregleringsfonden så snart som möjligt vunne den tillväxt, att den för-

mådde motsvara alla billiga kraf, som på densamma kunna ställas, finner utskottet på ofvan anförda skäl sig böra hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 april 1888.

På lagutskottets vägnar:

**C. A. Sjöcrona.**

---

### **Reservation**

af Herr *Redelius*: mot den af utskottet använda motivering.

---